

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania S. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 27 lutego 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 września 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującej się kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 20 września 2018 r. oddalił apelację odwołującej się S. K. wniesioną od wyroku Sąd Okręgowego w O. z dnia 21 marca 2018 r., zmieniającego zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 29 sierpnia 2017 r. i przyznającego odwołującej się prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od 1 lipca 2017 r. na okres pięciu lat.

Zaskarżając powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną, organ rentowy podniósł zarzut naruszenia przepisów: (-) art. 12 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity

tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm., dalej jako ustawa o emeryturach i rentach), przez przyjęcie, że wystarczającą przesłanką nabycia prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy jest brak poprawy stanu zdrowia w odniesieniu do poprzedniego okresu pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy; (-) art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, przez jego niezastosowanie i pominięcie przy ocenie istnienia niezdolności do pracy wnioskodawczyni faktu wykonywania przez nią pracy zarobkowej zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji w ramach prowadzonej działalności gospodarczej; (-) art. 102 w związku z art. 57 ustawy o emeryturach i rentach, przez ich niezastosowanie, co skutkuje przyjęciem, że prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres przypadający po upływie okresu, na jaki przyznano poprzednio pobieraną rentę z tytułu niezdolności do pracy na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika, jest pochodną renty przyznanej na okres poprzedni; (-) art. 286 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. i 391 § 1 k.p.c., przez jego niezastosowanie i oparcie ustaleń faktycznych w sprawie wyłącznie na podstawie opinii biegłej sądowej - specjalisty diabetologa z dnia 6 listopada 2017 r. i z dnia 23 stycznia 2018 r., w których to opiniach biegła sądowa podniosła, że stan zdrowia wnioskodawczyni nie uległ żadnej poprawie w porównaniu z poprzednim okresem pobierania renty i mimo wykonywania pracy zarobkowej przez ubezpieczoną w swoim zakładzie pracy, biegła stwierdziła częściową niezdolność do pracy wnioskodawczyni po dniu 30 czerwca 2017 r., na okres 5 lat, co jest sprzeczne z art. 12 ustawy o emeryturach i rentach.

Wskazując na powyższe zarzuty, organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...)

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania z uwagi na rażące naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji, polegające na dokonaniu wykładni art. 12 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach sprzecznie z ich literalnym brzmieniem. Sąd Apelacyjny uznał bowiem, że wnioskodawczyni jest osobą częściowo niezdolną do pracy, ponieważ nieustabilizowana cukrzyca uniemożliwia jej zatrudnienie na ogólnym rynku pracy w zawodzie fryzjerki lub kosmetyczki. Zdaniem organu rentowego, Sąd odwoławczy zupełnie pominął fakt, że wnioskodawczyni mimo choroby nie utraciła zdolności do pracy zgodnej z

poziomem posiadanych kwalifikacji, ponieważ jest aktywna zawodowo. Od 1991 r. prowadzi salon fryzjerski jako właściciel, nie korzystała ze zwolnień lekarskich na przestrzeni kilkudziesięciu lat. Cukrzyca nie stanowi więc o niezdolności do pracy odwołującej się zgodnie z posiadanymi przez nią kwalifikacjami i wykształceniem, skoro mimo tej choroby ma ona możliwość wykonywania pracy zarobkowej właściciela zakładu fryzjersko-kosmetycznego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołująca się wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Wypada zauważyć, że skarżący powołując się na rażące naruszenie przepisów prawa przez Sąd Apelacyjny, w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę dowodów prowadzącą do uznania wnioskodawczynię za osobę częściowo niezdolną do pracy.

W przedmiotowej sprawie Sąd Apelacyjny dokonał oceny stanu zdrowia odwołującej się z uwzględnieniem posiadanych przez nią kwalifikacji oraz wykonywanej pracy w ramach prowadzonego zakładu fryzjerskiego i wyjaśnił, na czym polega odmiennność samozatrudnienia od zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na pełen etat. Wskazał, że „prowadząc zakład fryzjerski, wnioskodawczyni ma możliwość planowania pracy z uwzględnieniem przerw w jej wykonywaniu, potrzebnych na regularne spożywanie posiłków, odpoczynek, mierzenie poziomu cukru we krwi i zażywania leków, które to czynności są niezbędne przy leczeniu cukrzycy, zwłaszcza tej niewyrównanej, jaka występuje u badanej. Prowadzenie tego typu działalności - zakładu fryzjerskiego - umożliwia jej także ruchome godziny pracy oraz przekładanie pracy na inne dni lub godziny w razie gorszego samopoczucia. Przy zatrudnieniu na pełnym etacie na podstawie umowy o pracę, taki elastyczny czas pracy i dobór obowiązków do wydolności organizmu osoby z przewlekłą cukrzycą byłyby znacznie utrudnione, jeśli nie niemożliwy” (k. 5 uzasadnienia wyroku).

Nadto na podstawie opinii biegłej diabetolog Sąd drugiej instancji ustalił, że u wnioskodawczyni nie nastąpiła poprawa stanu zdrowia od wyczerpania poprzedniego okresu rentowego, nie doszło bowiem do ustabilizowania cukrzycy, która umożliwiałaby odwołującej się podjęcie zatrudnienia na wolnym rynku pracy w zawodzie fryzjerki lub kosmetyczki, które to prace wykonywane są przeważnie w pozycji stojącej, pochylonej, wymagają więc dobrej kondycji fizycznej, jaka u osób z cukrzycą jest znacznie osłabiona.

Teza o oczywistej sprzeczności zaskarżonego orzeczenia z prawem opiera się na założeniu, że Sąd drugiej instancji naruszył art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach uznając, że mimo stwierdzonej cukrzycy, wnioskodawczyni ma możliwość wykonywania pracy zarobkowej jako właściciel zakładu fryzjersko-kosmetycznego, co nie czyni ją osobą niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 i art. 13 ustawy o emeryturach i rentach. Tymczasem z poczynionych przez Sąd

Apelacyjny ustaleń wynika, że tak zachowana zdolność zarobkowa nie jest tożsama ze zdolnością do pracy w wyuczonym zawodzie fryzjera – kosmetyczki na ogólnym rynku pracy. Tym samym wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, a nie do wykazania, że podnoszone uchybienia w zakresie stosowania prawa materialnego miały charakter kwalifikowany.

Skarżący głównie kwestionuje przyjętą przez Sąd odwoławczy ocenę stanu zdrowia wnioskodawczyni dokonaną w oparciu o opinię biegłego diabetologa. Sąd Apelacyjny - dogłębnie uzasadniając swoje stanowisko - uznał, że wydana w sprawie opinia biegłej tej specjalności była rzetelna, oparta na dokumentacji leczenia przedstawionej przez wnioskodawczynię i przekonująco uzasadniała aktualny stan zdrowia badanej. W opinii tej biegła diabetolog dokonała kompleksowej oceny stanu zdrowia pod kątem możliwości wykonywania przez odwołującą się pracy zgodnej z kwalifikacjami i doświadczeniem zawodowym, dochodząc do wniosku o istnieniu u badanej dalszej częściowej niezdolności do pracy. Skarżący zmierza w istocie do podważenia suwerennej i niepoddającej się kontroli kasacyjnej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., II PK 248/09, LEX nr 1663571). Dokonana przez Sąd odwoławczy ocena okoliczności faktycznych i związana z tym wykładnia (wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) mieszczą się w granicach uznania sędziowskiego. Podnoszone przez skarżącego w tym zakresie argumenty stanowią zatem polemikę z oceną dowodów i wynikającymi z niej ustaleniami faktycznymi. Zgodnie zaś z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie zajmuje się oceną materiału dowodowego, nie ma również kompetencji do kontrolowania prawidłowości oceny dowodów dokonanej przez sąd drugiej instancji według kryteriów opisanych w art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 403/12, LEX nr 1350309).

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.